

ANMELDELSE AF CONVERSATIONS ABOUT TEXT 1 & 2

WINNIE ØSTERGAARD, LEKTOR I DANSK OG DANSK SOM ANDETSPROG, PROFESSIONSHØJSKOLEN UCN

Joanne Rossbridge & Kathy Rushton (2010):
*Conversations About Text 1: Teaching Grammar
Using Literary Texts*. Newtown, Sydney, PETAA.
96 sider.

Joanne Rossbridge & Kathy Rushton (2011):
*Conversations About Text 2: Teaching Grammar
Using Factual Texts*. Newtown, Sydney, PETAA.
143 sider.

I en dansk kontekst er der på det seneste gjort en række erfaringer med at udvikle en sprog- og genrebaseret pædagogik (Mulvad, 2012). Som lærer er det dog en fortsat udfordring at tilrettelægge en literacy-undervisning som udvikler elevernes sprog om sprog, for hvordan griber man en 'funktionel grammatikundervisning' an?

De to australske literacykonsulenter Joanne Rossbridge og Kathy Rushton imødekommer netop dette behov ved i værkerne *Conversations About Text 1: Teaching Grammar Using Literary Texts* og *Conversations About Text 2: Teaching Grammar Using Factual Texts* at præsentere masser af brugbar inspiration til lærerige tekstsamtaler, hvor lærere og elever sammen kan opbygge et sprog om sprog til støtte for elevernes faglige læsning og skrivning.

”**God børnelitteratur udgør omdrejningspunktet i den første bog, fordi god børnelitteratur ifølge forfatterne udgør garantien for, at teksten og dens mange betydningslag er værd at udforske**

Bøgerne forudsætter et vist begyndende kendskab til australsk sprog- og genrebaseret pædagogik, fx i form af kendskab til begreber som the Teaching Learning cycle og tekstaktiviteter såsom beretning, forklaring med mere. Sammenfattende er der dog masser af inspiration at hente i de to udgivelser for den læser, som interesserer sig for sprog- og genrebaseret pædagogik. Begge udgivelser er oplagte for skolens læsevejledere, idet de beskrevne klasserumseksempler kan bruges i forbindelse med vejledning af kolleger, fx til brug for inspiration til fælles planlægning af et undervisningsforløb. Etteren er oplagt for de interesserede dansklærere og engelsklærere; her kan engelsklæreren i nogle tilfælde anvende de samme tekster og i større eller mindre grad afprøve det samme forløb, hvorimod dansklæreren kan lade sig inspirere af det konkrete sproglige fokus fra et af undervisningseksemplerne og med afsæt herfra selv gå på jagt efter velegnede tekster til brug for et lignende undervisningsforløb. Og toeren er oplagt for alle lærere med dets mange ideer og greb til, hvordan man kan undervise i sprog og fag på én og samme gang. Uddrag fra udgivelserne kan også bruges direkte i læreruddannelsen og i efter- og videreuddannelsen, fx som diskussionsoplæg.

At udvikle sprog om sprog gennem samtaler om litterære tekster – om 1'eren

God børnelitteratur udgør omdrejningspunktet i den første bog, fordi god børnelitteratur ifølge forfatterne udgør garantien for, at teksten og dens mange betydningslag er værd at udforske. I den forbindelse understreger Rossbridge og Rushton, at man som lærer ikke skal være ekspert i 'grammatik' for at kunne påbegynde samtaler om litterære tekster med eleverne, men tværtimod bare skal gå i gang, netop fordi

man via den konkrete tekst allerede har en kyndig samtalepartner til rådighed: børnebogsforfatteren, som om nogen ved noget om, hvilke valg man kan træffe, når man ønsker at skabe betydning gennem sprog.

Conversations About Text 1 er organiseret i otte kapitler. Efter et introducerende kapitel fokuserer hvert af de øvrige syv kapitler på en eller flere udvalgte sproglige ressourcer: verbalgruppen, nominalgruppen, andre sætningselementer i form af adverbialer og thema, sætningsstruktur, thema set i forhold til overordnet narrativ struktur, nominaliseringer samt aktiv og passiv og endelig kohæsi set som grammatisk viden til brug for at kunne respondere på hele tekster. I det enkelte kapitel introduceres til de udvalgte sproglige ressourcer, der reflekteres over hvordan viden om de konkrete sproglige ressourcer kan udvikle elevernes forståelse af teksten og endelig indgår der en beskrivelse af et konkret klasserumseksempel, formuleret af de lærere der gennemførte undervisningen.

Klasserumseksemplerne kommer fra indskolingen og mellemtrin, ofte fra klasser med mange tosprogede elever. I kapitlet omhandlede verbalgruppen præsenteres fx en beskrivelse af hvordan en 2. klasse arbejdede med billedbogen *Big Rain Coming* for herigennem at udvikle deres forståelser af handlepro-

cesser, relationelle processer, tænke- og sigeprocesser gennem drama og skrivning af tale- og tankebobler, sådan at deres viden om verbalgrupper kunne bruges til at forstå og respondere på teksten. I kapitlet om Thema og narrativ struktur præsenteres blandt andet eksempler på diagrammer omhandlede themavalg til brug for mellemtrinselevs responsarbejde i forbindelse med fiktionsskrivning.

Eksemplerne på god børnelitteratur kommer her selvsagt fra en australsk kontekst. Opgaven for den danske læser (dansk lærer, engelsklæreren eller læsevejlederen) bliver at gå på opdagelse for at finde tilsvarende danske eksempler på gode børnelitterære tekster og så lade sig inspirere til at overveje, hvilke sproglige betydningsmønstre det vil give god mening at sætte fokus på ved netop den konkrete tekst.

At udvikle sprog om sprog gennem samtaler om faktuelle tekster – om 2'eren

Tekster fra alle skolens fag udgør omdrejningspunktet for den anden udgivelse. *Conversations About Text 2* er tænkt som en efterfølger til etterten ved at præsentere yderligere konkrete ideer til, hvordan lærere og elever nu i en kontekst af faglig læsning og skrivning i alle skolens fag sammen kan udbygge deres metasprog.

Forfatterne har valgt at opbygge denne udgivelse ud fra tekstaktiviteter. Overordnet er de inddelt i to hovedgrupper: Først præsenteres fire kapitler om informative tekster i form af tekster, der beskriver, tekster der instruerer, tekster der beretter og tekster der forklarer og til slut følger et kapitel om overtalende tekster.

Hvert kapitel trækker på teksteksempler fra forskellige fag på tværs af skolen, fx natur/teknik, musik, geografi, samfundsfag og engelsk (modersmålsfaget). Samtidig er hvert kapitel struktureret ud fra en række gennemgående delafsnit: 'At forbinde tale og lytning med læsning og skrivning', 'At opbygge feltet – teknisk ordforråd', "Thema og nominalisering", "Modeltekster", "Læsestrategier", "Skrivestrategier", "Fælles konstruktion".

Endvidere indgår der i hvert enkelt kapitel her i 2'eren en række lærerstemmer, som præsenterer egen praksis i form af beskrivelser af enten enkeltaktiviteter, didaktiske grundlagsovervejelser eller længere forløb. Klasserumseksemplerne spænder her vidt over skoleårene, fx gives der i kapitlet om at beskrive blandt andet to forskellige eksempler på arbejdet med beskrivende nominalgrupper, fra henholdsvis 0. klasse i et forløb om legetøj og fra 8. klasse i et forløb fra geografi om turisme – i begge tilfælde som del af et arbejde med at undervise i læsestrategier.

Det skal ske gennem samtaler om formålet med teksten, om den situationstekst som teksten befinder sig i, og om de sproglige byggeklodser som tekstens forfatter har valgt at sætte teksten sammen med bøgernes titel *Conversations About Text* afspejler samtidig også, at de to forfattere opfatter sig selv som deltagere i en fortsat samtale om, hvordan man kan undervise tekstbaseret i sprog

Man kan således læse på langs og på tværs af 2'eren, fx ved på langs at fordybe sig i de mange overvejelser over og eksempler på, hvordan man kan arbejde med instruerende tekster; ved på tværs at udvælge og nærlæse beskrivelserne af hvordan man kan gribe en 'fælles konstruktion' an ved at studere de eksempler

og visuelle modeller, der på forskellig vis undersøger den spørgeteknik, man som lærer kan benytte sig af eller ved at læse på tværs for at blive klogere på relevante overvejelser, når man udvælger eller selv skriver modeltekster. Denne organisering gør umiddelbart udgivelsen en smule uoverskuelig at læse, men omvendt er der på denne måde lagt en række forskellige læsestier ud.

Fælles dialog om tekster er altafgørende

Rossbridge og Rushtons ambition er at medvirke til udviklingen af en tekstbaseret tilgang til undervisningen i grammatik. I *Conversations About Text 1 & 2* beskriver og reflekterer de over, hvordan man pædagogisk kan arbejde med at udvikle elevernes bevidsthed om tekster gennem opbygning af og anvendelse af et fælles metasprog om tekster. Centralt for begge udgivelser bliver derfor, hvordan man tilrettelægger samtaler om de sproglige ressourcer, der skaber teksternes betydning, sådan at eleverne ved at trække på deres viden om sproglige ressourcer og deres sprog om sprog bedre kan forstå og gøre brug af tekster. Det skal ske gennem samtaler om formålet med teksten, om den situationstekst som teksten befinder sig i, og om de sproglige byggeklodser som tekstens forfatter har valgt at sætte teksten sammen med bøgernes titel *Conversations About Text* afspejler samtidig også, at de to forfattere opfatter sig selv som deltagere i en fortsat samtale om, hvordan man kan undervise tekstbaseret i sprog. Ud over at handle om de samtaler om tekster, der udspiller sig i skolens klasserum, kan bøgerne også ses som en stemme i den fortsatte uddannelsespædagogiske samtale, der finder sted mellem lærere, læreruddannere og forskere om, hvordan man kan forstå sprog om sprog, og hvordan man kan arbejde pædagogisk med det i skolen. Dette markeres i forfatterens udstrakte brug af citater af andre stemmer, fx Halliday, Painter, Derewianka med flere, i deres argumentation for den funktionelle tekstbaserede tilgang til grammatikundervisningen og forsyner på den vis også læseren med inspiration til at opsøge yderligere litteratur.

Referencer

Mulvad, Ruth (2013): "Hvad er genre i genrepædagogikken?", i *Viden om Læsning* nr. 13.

Germein, Katrina (1999): *Big Rain Coming*. Illustreret af Bronwyn Bancroft. Melbourne, Puffin Books.

1 of 10
SAT